

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 90/05-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Eduarda Báránia a Juraja Babjaka vo veci sťažnosti I. K. a S. K., obaja bytom B., zastúpených advokátkou JUDr. D. Š., B., v ktorej namietajú porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 111/98, na neverejnom zasadnutí 9. júna 2005 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 111/98 porušil základné právo I. K. a S. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 111/98 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. I. K. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 45 000 Sk (slovom štyridsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Zvolen p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. S. K. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 45 000 Sk (slovom štyridsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Zvolen p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Zvolen j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania I. K. a S. K. v sume 14 642 Sk (slovom štrnásťtisícšesťstoštyridsaťdva slovenských korún) na účet ich právnej zástupkyne advokátky JUDr. D. Š., B., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Sťažnosti I. K. a S. K. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 90/05-25 z 30. marca 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť I. K. a S. K., obaja bytom B. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. D. Š., B., v ktorej namietajú porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 111/98. Sťažnosť sťažovateľov bola doplnená podaním doručeným ústavnému súdu 17. januára 2005.

Vo svojich podaniach sťažovatelia uviedli, že žalobou doručenou okresnému súdu 26. februára 1998 sa žalobcovia O. H. (ďalej aj „žalobca v I. rade“), J. J. (ďalej aj „žalobca

v II. rade“), A. V. (ďalej aj „žalobca v III. rade“) a J. Š. (ďalej aj „žalobca v IV. rade“) domáhali proti žalovaným J. M., (ďalej aj „žalovaný v I. rade“), A. M. (ďalej aj „žalovaný v II. rade“), G. G. (ďalej aj „žalovaný v III. rade“), B. G. (ďalej aj „žalovaný v IV. rade“), F. V. (ďalej aj „žalovaný v V. rade“), J. S. (ďalej aj „žalovaný v VI. rade“), J. V. (ďalej aj „žalovaný v IX. rade“), Anne Mojžišovej (ďalej aj „žalovaný v X. rade“), ako aj sťažovateľom určenia svojho spoluvlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a neplatnosti právnych úkonov. Konanie v tejto veci je na okresnom súde vedené pod sp. zn. 10 C 111/98. Podanou žalobou sa žalobcovia domáhali proti sťažovateľom, aby okresný súd určil, že kúpna zmluva z 12. júla 1995 uzavretá medzi žalovanými v IX. a X. rade ako predávajúcimi a sťažovateľmi ako kupujúcimi je neplatná. Predmetom tejto kúpnej zmluvy je rodinný dom súpisné č. 70 na parcele parc. č. KN 103 v katastrálnom území S. vedený na LV č. 700 na Katastrálnom úrade B., Správe katastra Z. (ďalej len „nehuteľnosť“). Uznesením č. k. 10 C 111/98-77 z 8. marca 2000 okresný súd sťažovateľom zakázal akýmkoľvek spôsobom nakladať s predmetnou nehnuteľnosťou, a to až do právoplatného skončenia sporu vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 10 C 111/98, pričom toto obmedzenie bolo súčasne vyznačené aj na liste vlastníctva č. 700 vedenom Správou katastra Z. V predmetnej veci sa k dnešnému dňu konali dve pojednávania, a to 1. júna 1999 a 29. februára 2000, odvtedy až do podania ústavnej sťažnosti sa žiadne pojednávanie vo veci nekonalo. Právny zástupca žalobcov doručil okresnému súdu 22. júna 1999 podanie, z ktorého obsahu je zrejmé, že jeho klienti „uznávajú reálnu del'bu nehnuteľnosti súpisné č. 70 na parc. č. KN 103, ako aj parc. č. KN 103 o výmere 169 m²“ vo vzťahu k žalovaným v IX. a X. rade, aj napriek tejto skutočnosti okresný súd uznesením z 8. marca 2000 zakázal sťažovateľom s predmetnou nehnuteľnosťou disponovať. Listom z 13. októbra 2004 sťažovatelia žiadali okresný súd o nariadenie pojednávania, pretože podľa nich žalobcovia už ďalej nemôžu spravodlivo požadovať, aby okresný súd určil, že uvedená kúpna zmluva z 12. júla 1995 je neplatná. Podľa sťažovateľov v predmetnom spore nebola vyriešená ani otázka ich pasívnej legitímácie. Konanie v predmetnej veci trvá už šiesty rok, štyri roky nebolo v predmetnej veci nariadené pojednávanie, nebolo vykonané dokazovanie, na ktoré sťažovatelia podľa pokynu okresného súdu zložili preddavok. Pretrvávajúci stav obmedzuje sťažovateľov nielen pri nakladaní s predmetnou nehnuteľnosťou, ale taktiež pri dokončení prestavby nehnuteľnosti. Nehuteľnosť sa nachádza v stave rozostavanosti, preto ju

nemožno ani plnohodnotne užívať či prenajať a v dôsledku nevykonávania potrebných opráv sa znehodnocuje. Pretrvávajúcou situáciou v predmetnom konaní vzniká žalobcom škoda, avšak okresný súd pojednávanie vo veci nenariadil ani po žiadosti žalobcov z 13. októbra 2004 a ani po ďalšej žiadosti o nariadenie pojednávania z 12. novembra 2004.

Sťažovatelia požiadali aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia každému z nich po 500 000 Sk, spolu 1 000 000 Sk, pretože: „(...) *prieťahmi v konaní a v súvislosti s vydaným uznesením Okresného súdu zo dňa 8. 3. 2000 im bolo zakázané nakladať s predmetnou nehnuteľnosťou akýmkoľvek spôsobom, čiže predmetnú nehnuteľnosť nemôžu scudziť ani prenajať, z dôvodu ich neistého postavenia, ako vlastníkov predmetnej nehnuteľnosti nemôžu na nej vykonávať žiadne opravy, dokončiť započatú prestavbu, túto z dôvodu nedokončenej prestavby nemôžu užívať.*“

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví, že:

„nekonaním Okresného súdu vo Zvolene boli porušené ústavné práva sťažovateľa 1) 2) zakotvené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a priznáva sa im finančné zadosťučinenie sťažovateľovi 1) 500.000,- Sk a sťažovateľovi 2) 500.000,- Sk, ktoré bude vyplatené do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu.“

V závere svojej sťažnosti sťažovatelia uviedli, že súhlasia s upustením od verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci.

Právna zástupkyňa sťažovateľov podaním z 12. januára 2005 ústavnému súdu na základe jeho výzvy na predloženie dôkazov o tom, že sťažovatelia sa pred podaním ústavnej sťažnosti domáhali ochrany svojho práva, porušenie ktorého pred ústavným súdom namietajú, oznámila, že: „*Sťažovatelia listom zo dňa 13. 10. 2004 žiadali súd o vytýčenie pojednávania, s poukazom na škodu, ktorá prieťahmi v konaní vzniká. Následne listom zo dňa 12. 11. 2004 opätovne žiadali o vytýčenie pojednávania listom zo dňa 12. 11. 2004. Okresný súd vo Zvolene určil pojednávanie na deň 25. 1. 2005 o 8,30 hod. Následne právna zástupkyňa sťažovateľov dňa 10. 1. 2005 obdržala upovedomenie o tom, že pojednávanie sa*

nekoná. Sťažovateľom nie je známa skutočnosť, prečo sa pojednávanie nebude konať. Vzhľadom k tejto skutočnosti následne podaním zo dňa 10. 1. 2005 zaslali k rukám predsedu Okresného súdu vo Zvolene sťažnosť na prieťahy v konaní.“

Okresný súd sa k sťažnosti sťažovateľov vyjadril na základe výzvy ústavného súdu podaním č. Spr. 2301/05 z 2. februára 2005 prostredníctvom predsedníčky okresného súdu, ktorá preskúmané konanie zhodnotila ako vec náročnú na dokazovanie po skutkovej stránke, ktorej predmetom je „návrh na určenie vlastníckeho práva na vydanie nehnuteľností a neplatnosť 3 kúpnych zmlúv, s počtom účastníkov 4 na strane žalobcu, 10 na strane žalovaných, ktorých počet sa v priebehu konania zvýšil na 13“. Vo svojom vyjadrení ďalej uviedla, že: „Dňa 6. 3. 2000 bol podaný návrh na pripustenie vstupu ďalších účastníkov do konania, lebo VI. žalovaná predala svoj spoluvlastnícky podiel, bol podaný návrh na vydanie predbežného opatrenia, na pristúpenie ďalších účastníkov do konania. V dôsledku závad v doručení nebolo možné výzvy a uznesenia súdu všetkým účastníkom doručiť na prvýkrát a súd musel zisťovať adresy ich bydliska cestou MSÚ, registra pobytu obyvateľov SR prípadne doručovať zásielky políciou.“

Na dĺžku konania mala vplyv aj skutočnosť, že sudkyňa M. K., ktorej vec bola pridelená odišla od 1. 5. 2001 do dôchodku. Opatrením predsedu súdu bola vec podľa § 2 ods. 2 Vyhl. č. 66/1992 Zb. pridelená sudcovi Mgr. B. H., ktorý vo veci konal. Od 19. 2. 2002 vec vybavovala sudkyňa JUDr. M. K., ktorá nastúpila na súd 31. 12. 2001 a boli jej pridelené všetky nerozhodnuté veci zo senátu M. K. t. j. viac ako 190 vecí. U sudkyne boli zistené prieťahy v konaní na čo bola upozornená. Od 1. 1. 2004 – 31. 12. 2004 bola sudkyňa dočasne pridelená na výkon funkcie na OS Veľký Krtíš, napriek nesúhlasu Okresného súdu vo Zvolene.

Vec preto od 30. 3. 2004 vybavoval sudca Mgr. B. H., ktorému bola pridelená do návratu sudkyne JUDr. K. na OS Zvolen. Od 1. 1. 2005 je sudkyňa K. sudkyňou OS Zvolen, ale od 3. 1. 2005 je PN. Vec je opätovne pridelená v súlade so schváleným rozvrhom práce na r. 2005.“

V závere svojho vyjadrenia predsedníčka okresného súdu poukázala na personálne problémy súdu od roku 2001 a sťažnosť sťažovateľov uznala za čiastočne odôvodnenú.

Predsedička okresného súdu podaním č. Spr. 258/05 z 3. mája 2005 ústavnému súdu na základe jeho výzvy oznámila, že súhlasí s upustením od konania verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci.

Právna zástupkyňa sťažovateľov podaním z 2. júna 2005 ústavnému súdu na základe jeho výzvy oznámila, že súhlasí s upustením od konania verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci, a súčasne v ňom zaujala stanovisko k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu z 2. februára 2005. Vo vzťahu k postupu okresného súdu v predmetnej veci právna zástupkyňa vyjadrila predovšetkým svoju nespokojnosť s tým, že nevykonal v predmetnom konaní viaceré procesné úkony (napr. nevyzval žalobcov na úpravu petitu návrhu, nezaoberal sa pasívnou legitimáciou sťažovateľov), ktoré mohli prispieť podľa nej k uľahčeniu dokazovania v predmetnej veci. V závere svojho podania uviedla: *„I keď Okresný súd vo Zvolene nie je dostatočne personálne obsadený, nezabezpečenie vykonania dokazovania po zaplatení preddavku za obdobie 5 rokov svedčí o tom, že prieťahy v konaní neboli spôsobené z dôvodu nedostatočného personálneho obsadenia súdu.“*

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Žalobou z 18. februára 1998 podanou na okresnom súde 26. februára 1998 sa žalobcovia v I. až IV. rade domáhali proti žalovaným v I. až X. rade určenia svojho spoluvlastníckeho práva k nehnuteľnostiam špecifikovaným v žalobe, nachádzajúcim sa v katastrálnom území S., vydania časti uvedených nehnuteľností žalovanými v I. a v II. rade a určenia neplatnosti zmlúv o prevode časti uvedených nehnuteľností medzi žalovanými.

Zákonná sudkyňa uložila 10. marca 1998 súdnej kancelárii vyzvať právneho zástupcu žalobcov na odstránenie nedostatkov žaloby (neúplnosť a nejasnosť časti petitu) a oznámenie ďalších údajov potrebných pre rozhodnutie o samostatne podanom návrhu na

vydanie predbežného opatrenia vo vzťahu k žalovaným v III. a v IV. rade ohľadne časti sporných nehnuteľností (návrh pod sp. zn. Nc 356/98 doručený okresnému súdu 26. februára 1998 pripojený k veci vedenej pod sp. zn. 10 C 111/98 5. marca 1998).

Právny zástupca reagoval podaniami doručenými okresnému súdu 17. apríla 1998.

Zákonná sudkyňa uložila 27. apríla 1998 súdnej kancelárii vyžiadať notárske zápisnice týkajúce sa predmetnej veci, pripojiť päť spisov v súvisiacich dedičských konaniach týkajúcich sa prechodu sporných nehnuteľností, vyzvať katastrálny odbor Okresného úradu vo Z. na predloženie dvoch z troch zmlúv o prevode sporných nehnuteľností, ktorých určenia neplatnosti sa žalobcovia domáhali, ako aj vyzvať právneho zástupcu žalobcov na predloženie tretej z týchto zmlúv. Zároveň uložila vyzvať žalobcov na zaplatenie časti súdneho poplatku („... za 5 určovacích výrokov...“). Pokyn bol realizovaný v dňoch 20. mája 1998 až 26. mája 1998.

Žalobcovia uhradili časť súdneho poplatku podľa výzvy okresného súdu 1. júna 1998. Následne bolo okresnému súdu 5. júna 1998 doručené podanie, ktorým právny zástupca sťažovateľov reagoval na výzvu z 20. mája 1998.

Zákonná sudkyňa nariadila 5. mája 1999 vo veci pojednávanie na 1. jún 1999. Okresný súd vo veci v uvedený deň pojednával. Pojednávanie odročil na neurčito za účelom ďalšieho doplnenia dokazovania. Dňa 2. júna 1999 uložila zákonná sudkyňa súdnej kancelárii pripojiť ďalšie spisové materiály v súvisiacich dedičských veciach. Pokyn bol zrealizovaný do 10. júna 1999.

Dňa 22. júna 1999 bolo okresnému súdu doručené podanie právneho zástupcu žalobcov, ktorým špecifikoval petit žaloby zmenený na pojednávaní konanom 1. júna 1999.

Zákonná sudkyňa nariadila 7. januára 2000 vo veci pojednávanie na 29. február 2000. Na pojednávaní konanom 29. februára 2000 vypočul okresný súd účastníkov konania. Pojednávanie odročil na neurčito za účelom vykonania ohliadky sporných nehnuteľností

a znaleckého dokazovania. Právnomu zástupcovi žalobcov uložil upresniť návrh na vydanie predbežného opatrenia vznesený na pojednávaní a každému z účastníkov konania zložiť zálohu (1 000 Sk) na trovy znaleckého dokazovania.

Dňa 6. marca 2000 bolo okresnému súdu doručené podanie právneho zástupcu žalobcov, ktorým špecifikoval návrh na vydanie predbežného opatrenia vznesený na pojednávaní konanom 29. februára 2000 a zároveň navrhol pristúpenie do konania na strane žalovaných E. B. a V. B., obaja bytom B. (ďalej aj „žalovaný v XI. rade“ a „žalovaný v XII. rade“), ktorým žalovaná v VI. rade predala časť sporných nehnuteľností.

Uznesením č. k. 10 C 111/98-77 z 8. marca 2000 okresný súd žalovaným v I. až XII. rade zakázal akýmkoľvek spôsobom nakladať s nehnuteľnosťami, ktoré sú predmetom posudzovaného konania. Písomné vyhotovenie rozhodnutia doručoval okresný súd účastníkom konania v priebehu marca 2000. Žalovaným v III. rade, v VI. rade, v XI. rade a v XII. rade sa zásielku nepodarilo doručiť.

V priebehu mesiacov marec 2000 až máj 2000 zložili žalobcovia v I. rade až v IV. rade, žalovaný v V. rade a obaja sťažovatelia zálohu na trovy znaleckého dokazovania.

V súvislosti s odchodom zákonnej sudkyne prejednávajúcej vec do dôchodku bol 31. mája 2001 spis prípisom z 21. marca 2001 predložený predsedovi okresného súdu na pridelenie veci novému zákonnému sudcovi v súlade s rozvrhom práce.

Opatrením predsedu okresného súdu z 5. júna 2001 bola vec pridelená novému zákonnému sudcovi, ktorý pokynom z 12. júna 2001 uložil súdnej kancelárii opakovane doručovať uznesenie z 8. marca 2000 žalovaným v III. rade, v VI. rade, v XI. rade a v XII. rade. Keďže zásielku adresovanú žalovaným v XI. rade a v XII. rade pošta vrátila s poznámkou adresát neznámy, zisťoval okresný súd miesto ich pobytu výzvou z 30. augusta 2001 adresovanou Mestskému úradu v B., výzvami z 11. septembra 2001 adresovanými Registru obyvateľov Slovenskej republiky v B. a následne sa pokúsil

o opakované doručenie (dožiadanim z 18. septembra 2001) prostredníctvom Mestskej polície v B. s negatívnym výsledkom.

Okresný súd opakoval pokus o doručenie uznesenia z 8. marca 2000 žalovaným v III. rade, v VI. rade, v XI. rade a v XII. rade začiatkom októbra 2001. Zásielku sa podarilo doručiť žalovanému v III. rade.

Výzvou zo 16. októbra 2001 Mestskému úradu v S. zisťoval okresný súd miesto pobytu žalovanej v VI. rade. Na základe odpovede Mestského úradu v S. vykonal okresný súd začiatkom novembra 2001 opäť pokus o doručenie, ktorý nebol úspešný, a následne požiadal o doručenie orgány Policajného zboru (ich pokus o doručenie bol taktiež neúspešný, okresnému súdu však oznámili aktuálnu adresu žalovanej v VI. rade). Zásielku prevzala žalovaná v VI. rade 23. novembra 2001.

Dňa 19. novembra 2001 bolo okresnému súdu doručené podanie žalobkyne v I. rade, ktorým urgovala ďalší postup v konaní a zároveň oznámila okresnému súdu úmrtie žalobkyne v III. rade a jej právnych nástupcov.

Výzvou z 3. januára 2002 (na základe pokynu zákonného sudcu z 19. decembra 2001) žiadal okresný súd účastníkov konania o oznámenie aktuálnej adresy žalovaných v XI. a XII. rade. Adresa bola okresnému súdu oznámená samotnými žalovanými v XI. a XII. rade 14. januára 2002.

Opatrením predsedu okresného súdu z 19. februára 2002 bola predmetná vec pridelená novej zákonnej sudkyni.

Na č. 1. 123 spisu sa nachádza úradný záznam z 25. apríla 2002, z ktorého vyplýva, že v rámci kontroly reštančných vecí orgánmi správy okresného súdu boli vo veci zistené prieťahy v konaní „(...) najmä od 10. 6. 1999 do 24. 11. 1999 a od 13. 4. 2000 do 31. 5. 2001“.

Dňa 10. septembra 2002 bol okresnému súdu doručený návrh právnej zástupkyne zastupujúcej V. D., bytom K. (ďalej len „žalovaná v XIII. rade“), ktorým navrhla pripustenie vstupu menovanej do konania na strane žalovaných na základe skutočnosti, že žalovaná v XIII. rade sa cíti byť vlastníčkou sporných nehnuteľností.

Na č. 1. 124 (druhá strana) a č. 1. 127 spisu sa nachádzajú úradné záznamy spísané predsedníčkou okresného súdu, v ktorých sa konštatujú zbytočné prietahy v konaní s požiadavkou, aby zákonný sudca vo veci konal.

Zákonná sudkyňa uložila 17. februára 2003 súdnej kancelárii doručiť uznesenie okresného súdu z 8. marca 2000 žalovaným v XI. a XII. rade na adresu oznámenú okresnému súdu 14. januára 2002, vyžiadať od notárky JUDr. A. M. notársky spis súvisiaci s predmetnou vecou, vyžiadať od Katastrálneho úradu B. B., Správy katastra vo Z., aktuálne listy vlastníctva týkajúce sa sporných nehnuteľností, ako aj kúpnu zmluvu uzatvorenú medzi žalovanou v VI. rade a žalovaným v XI. a XII. rade, vyžiadať od Okresného súdu Bratislava I spisový materiál týkajúci sa súvisiacej dedičskej veci a vyzvať právnu zástupkyňu žalovanej v XIII. rade na predloženie listín z katastra nehnuteľností ohľadne tvrdeného vlastníckeho práva žalovanej v XIII. rade k časti nehnuteľnosti. Výzvy boli vypravené 20. februára 2003.

Právna zástupkyňa žalovanej v XIII. rade predložila požadované listiny okresnému súdu 25. februára 2003. Okresný súd výzvou z 26. februára 2003 žiadal Obecný úrad v S. o oznámenie dátumu úmrtia žalobkyne v III. rade.

Dňa 4. marca 2003 bol do spisu pripojený spis Okresného súdu Bratislava I týkajúci sa súvisiacej dedičskej veci. Notárka JUDr. A. M., Notársky úrad v Z., predložila okresnému súdu žiadaný spisový materiál 5. marca 2003.

Katastrálny úrad v B., Správa katastra Z., predložil okresnému súdu žiadané podklady 7. marca 2003.

Dňa 7. marca 2003 bolo okresnému súdu doručené podanie právnej zástupkyne žalobkyne v XIII. rade, ktorým sa domáhala okrem iného zaslania kópie žaloby, prípadne ďalších rozhodnutí vo veci.

V súvislosti s pridelením zákonnej sudkyne na výkon funkcie sudcu na Okresný súd Veľký Krtíš (uznesením Súdnej rady Slovenskej republiky č. 270 z 15. decembra 2003) na obdobie od 1. januára 2004 do 31. decembra 2004 bola predmetná vec opatrením predsedníčky okresného súdu z 3. marca 2004 pridelená na prejednanie a rozhodnutie inému zákonnému sudcovi prostredníctvom elektronickej podateľne.

Opatrením predsedníčky okresného súdu z 30. marca 2004 bola predmetná vec pridelená na prerokovanie novému zákonnému sudcovi.

Výzvou z 21. mája 2004 preveroval okresný súd na Registri obyvateľov Slovenskej republiky v B. úmrtie žalobkyne v III. rade, ako aj miesto jej posledného trvalého pobytu. Žiadané informácie boli okresnému súdu poskytnuté 31. mája 2004.

Uznesením č. k. 10 C 111/98-159 z 25. júna 2004 okresný súd rozhodol o pripustení vstupu žalovaného v XI. rade a žalovanej v XII. rade do konania. Písomné vyhotovenie rozhodnutia bolo okresným súdom vypravené 28. júna 2004.

Uvedené rozhodnutie sa nepodarilo doručiť žalovanému v XI. rade a žalovanej v XII. rade. Okresný súd zisťoval 2. augusta 2004 miesto pobytu žalovaného v XI. rade a žalovanej v XII. rade výzvami zaslanými Registru obyvateľov Slovenskej republiky, Obvodnému oddeleniu Policajného zboru B. a Mestskému úradu v B. Žiadaná informácia o pobyte žalovaných bola okresnému súdu zaslaná v dňoch 10. augusta 2004 (Register obyvateľov Slovenskej republiky), 11. augusta 2004 (Mestský úrad v B.) a 20. augusta 2004 (Obvodné oddelenie Policajného zboru v B.).

Dňa 2. augusta 2004 bolo okresnému súdu doručené plnomocenstvo udelené sťažovateľmi advokátke JUDr. D. Š. na zastupovanie v posudzovanom konaní, právna zástupkyňa sťažovateľov v ten istý deň nahliadla do spisu.

Podaním z 8. augusta 2004 doručeným okresnému súdu 12. augusta 2004 právna zástupkyňa žiadala zaslať kópie vybraných listín zo spisu vrátane samotnej žaloby z 26. februára 1998 a jej doplnenia zo 17. apríla 1998.

Na základe pokynu zákonného sudcu z 24. augusta 2004 doručoval okresný súd uznesenie z 25. júna 2004 žalovanému v XI. rade a žalovanej v XII. rade. Keďže žalovaný v XI. rade zásielku neprevzal, preveroval okresný súd adresu jeho aktuálneho pobytu prostredníctvom Obvodného oddelenia Policajného zboru v S. Na základe odpovede doručenej okresnému súdu 20. septembra 2004 okresný súd zásielku opakovane doručoval žalovanému v XI. rade, ktorý ju prevzal 1. októbra 2004.

Okresný súd doručoval zároveň právnej zástupkyňi sťažovateľov listiny zo spisu. Právna zástupkyňa sťažovateľov podaním doručeným okresnému súdu 13. septembra 2004 reklamovala nedoručenie kópie žaloby a ďalším podaním doručeným okresnému súdu 15. októbra 2004 žiadala vytýčiť pojednávanie vo veci. Zákonný sudca uložil 15. októbra 2004 súdnej kancelárii pripojiť súdny spis týkajúci sa dedičskej veci po žalobkyni v III. rade. Pokyn bol realizovaný 28. októbra 2004.

Na základe pokynu zákonného sudcu z 20. októbra 2004 vyzval okresný súd 8. novembra 2004 právnu nástupkyňu žalovanej v III. rade (H. G., bytom S.), aby v lehote 3 dní oznámila, či bude v konaní zastúpená, a ak áno, aby predložila okresnému súdu plnú moc udelenú svojmu právnomu zástupcovi. Podaním doručeným okresnému súdu 18. novembra 2004 urgovala právna zástupkyňa sťažovateľov nariadenie pojednávania vo veci. Zákonný sudca nariadil 9. decembra 2004 pojednávanie na 25. január 2005.

Zásielku adresovanú žalobcovi v V. rade vrátila pošta s poznámkou „*Adresát zomrel*“. Výzvou zo 16. decembra 2004 žiadal okresný súd Mestský úrad v S. o zaslanie kópie úmrtného listu týkajúceho sa žalovaného v V. rade.

Na č. 1. 203 súdneho spisu (druhá strana) sa nachádza pokyn zákonného sudcu (nečitateľný) z 3. januára 2005 súdnej kancelárii týkajúci sa pojednávania nariadeného na 25. január 2005.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov (...)“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je široko formulovaný návrh na začatie konania zahrňujúci v sebe návrh na vydanie nehnuteľností, návrh na

určenie podielového spoluvlastníctva žalobcov k nehnuteľnostiam, ako aj návrhy na určenie neplatnosti troch kúpnych zmlúv. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľov a okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej zložitosti veci, avšak po skutkovej stránke možno konštatovať, že v danom prípade ide o vec skutkovo zložitú. Na skutkovú zložitosť tejto veci má vplyv okrem iného aj vysoký počet účastníkov tohto konania (štyria na strane žalobcov a desiaty na strane žalovaných, ktorých počet bol v priebehu konania zvýšený na trinásť). Z doterajšieho priebehu konania je zrejmé, že prekážky vzniknuté pri doručovaní písomností jednotlivým žalovaným mali vplyv, resp. spôsobili jeho predĺženie. Dobu, počas ktorej bol okresný súd nútený zisťovať miesto pobytu jednotlivých žalovaných, vykonávať opakované doručovanie, ako aj doručovanie prostredníctvom policajných orgánov, podľa názoru ústavného súdu nemožno započítať na ťarchu okresného súdu. Skutková zložitosť predmetu konania si v tomto prípade vyžaduje aj vykonanie rozsiahlejšieho dokazovania, ktoré taktiež môže spôsobiť predĺženie konania najmä v prípade, ak zistenie skutkového stavu je závislé od vypočutia svedkov, zabezpečenia znaleckého posudku, listín, vykonania ohliadky a pod. Spomínaná skutková zložitosť veci však nemôže ospravedlniť obdobia nečinnosť okresného súdu v predmetnom konaní.

B) Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania ústavný súd hodnotí ako súčinnosť, sťažovatelia reagovali na výzvy okresného súdu a zúčastňovali sa jednotlivých pojednávaní. V správaní sťažovateľov teda ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k spomaleniu postupu okresného súdu v predmetnom konaní.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil obdobia nečinnosti v postupe okresného súdu, ktoré mali výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Prvé z období nečinnosti okresného súdu začalo 5. júna 1998, keď bola okresnému súdu doručená odpoveď právneho zástupcu žalobcov na jeho výzvu, a trvalo jedenásť mesiacov, t. j. do 5. mája 1999, keď zákonný sudca pokynom nariadil pojednávanie v predmetnej veci. Ďalšie šesťmesačné obdobie nečinnosti bolo

ústavným súdom v rámci preskúmaného konania zistené v období od 22. júna 1999, keď právny zástupca žalobcov špecifikoval petit zmenený na pojednávaní, a trvalo do 7. januára 2000, keď vo veci konajúci sudca nariadil pojednávanie. Okresný súd bol nečinný aj v období trinástich mesiacov trvajúcim od 30. marca 2000, keď uplynula lehota uložená účastníkom konania na zloženie zálohy na trovy znaleckého dokazovania, do 12. júna 2001, keď vo veci konajúci sudca nechal pokynom súdnej kancelárie vykonať viacero procesných úkonov v predmetnej veci. Rovnako v období trvajúcim trinásť mesiacov, t. j. od 14. januára 2002, keď žalovaní v XI. a XII. rade okresnému súdu oznámili miesto svojho pobytu, do 17. februára 2003, keď nechal zákonný sudca pokynom doručiť uznesenie z 8. marca 2000 žalovaným v XI. a XII. rade, okresný súd nevykonával žiadne procesné úkony v tejto veci. Za zbytočný priesťah je potrebné považovať aj viac ako dvanásťmesačné obdobie trvajúce od 7. marca 2003, keď boli Katastrálnym úradom v B. okresnému súdu doručené vyžiadané podklady, do 30. marca 2004, keď bol opatrením predsedu súdu pridelený predmetný spis na vybavenie novému zákonnému sudcovi, ktorý vo veci následne začal konať.

Nečinnosť okresného súdu vo vyššie označených obdobiach bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné považovať za zbytočné priesťahy v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Okresný súd v predmetnom konaní vzhľadom na § 122 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku potrebuje zabezpečiť súčinnosť účastníkov konania, čo v tomto prípade vzhľadom na ich vysoký počet nie je úloha jednoduchá. O tejto skutočnosti svedčí aj fakt, že uznesenie z 8. marca 2000 sa podarilo okresnému súdu doručiť všetkým účastníkom konania až 17. februára 2003, pričom z uvedeného obdobia približne jeden rok predstavuje obdobie potrebné na realizáciu úkonov súvisiacich s doručovaním písomností súdom. Napriek tejto skutočnosti možno vzhľadom na rozsah vykonaného dokazovania v predmetnej veci konštatovať, že aj v tomto konaní okresný súd mohol svojím sústredenejším postupom v konaní, predovšetkým súbežným vykonávaním procesných úkonov (napr. okresný súd mohol súbežne rozhodnúť o návrhu na vykonanie predbežného opatrenia, ako aj o nariadení znaleckého dokazovania) prispieť k urýchleniu konania v predmetnej veci.

Vzhľadom na stav konania prezentovaný procesnými úkonmi vo veci, dĺžku konania vo veci, ako aj doterajšiu judikatúru ústavného súdu, v ktorej vyslovil, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní (III. ÚS 14/00), argumenty predsedníčky okresného súdu súvisiace s personálnymi problémami ústavný súd neakceptoval.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvá už viac ako sedem rokov a tri mesiace. Z uvedenej doby podstatnú časť v dĺžke päťdesiatich piatich (t. j. štyri roky a sedem mesiacov) tvoria obdobia, v ktorých v dôsledku nečinnosti okresného súdu dochádzalo k zbytočným priet'ahom v predmetnom konaní.

S ohľadom na vyššie uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené právo sťažovateľov bolo porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nesprávnym postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súde, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

3. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali aj o priznanie finančného zadosťučinenia každému z nich po 500 000 Sk, spolu 1 000 000 Sk, pretože: *„(...) priet'ahmi v konaní a v súvislosti s vydaným uznesením Okresného súdu zo dňa 8. 3. 2000 im bolo zakázané nakladať s predmetnou nehnuteľnosťou akýmkoľvek spôsobom, čiže predmetnú*

nehnutelnosť nemôžu scudziť ani prenajať, z dôvodu ich neistého postavenia, ako vlastníkov predmetnej nehnuteľnosti nemôžu na nej vykonávať žiadne opravy, dokončiť započatú prestavbu, túto z dôvodu nedokončenej prestavby nemôžu užívať.“

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať každému zo sťažovateľov sumu 45 000 Sk (spolu vo výške 90 000 Sk). Táto suma zohľadňuje celkovú dĺžku predmetného konania s prihliadnutím na predmet konania okresného súdu, dĺžku zbytočných priet'ahov v tomto konaní (päťdesiatpäť mesiacov).

4. Sťažovatelia prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadali priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 14 642 Sk, ktoré bližšie špecifikovali ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti) vykonané v roku 2004 vrátane režijného paušálu (2 x 4 534 Sk + 2 x 136 Sk) a odmeny za dva úkony právnej služby (podanie z 12. januára 2005, podanie z 2. júna 2005) vykonané v roku 2005 vrátane režijného paušálu (2 x 2 501 Sk + 2 x 150 Sk).

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z § 1, § 15, a § 20 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb účinnej od 1. januára 2005 a z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety v spojení s § 16, § 19 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú

základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovatelia namietajú, v zásade nie je ocniteľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2004 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 534 Sk (v období od 1. januára 2005 predstavuje 2 501 Sk) a hodnota režijného paušálu 136 Sk (v období od 1. januára 2005 predstavuje 150 Sk).

Nárok na úhradu dvoch úkonov právnej služby vykonaných v roku 2005 uplatnený právnu zástupkyňou sťažovateľov (podanie z 12. januára 2005 a podanie z 2. júna 2005) ústavný súd nepriznal. Prvý z uvedených úkonov (podanie z 12. januára 2005) spočíval iba v doplnení náležitostí písomného podania na súd (sťažnosti) právnu zástupkyňou na základe výzvy ústavného súdu (oznámenie, akým spôsobom sa sťažovatelia domáhali ochrany svojho práva pred podaním ústavnej sťažnosti) a v druhom z nich (podaním z 2. júna 2005 - vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) právna zástupkyňa sťažovateľov neuviedla žiadne nové skutkovo alebo právne významné skutočnosti v predmetnej veci.

Na základe vyššie uvedeného možno náhradu trov konania sťažovateľov vyčísliť ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné podanie na súd) vykonané v roku 2005 pre dve osoby vrátane režijného paušálu ($4 \times 3\,628 \text{ Sk} + 2 \times 136 \text{ Sk} = 14\,784 \text{ Sk}$, po zaokrúhlení 14 790 Sk). Náhrada trov konania v predmetnej veci vypočítaná podľa platnej právnej úpravy spolu predstavuje 14 790 Sk.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia spolu 14 642 Sk neodporuje platným právnym predpisom, a preto priznal náhradu trov právneho zastúpenia v celej výške uplatnenej právnu zástupkyňou sťažovateľov.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2005

